

подолання екологічної катастрофи, зі зміною основних принципів державного управління в Україні, залучення громадськості, волонтерів до реалізації заходів щодо відновлення екології Донбасу.

Література:

1. Донбас на порозі екологічної катастрофи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epl.org.ua/environmental-news/donbas-na-porozi-ekolohichnoi-katastrofy/>.
2. Донбас треба рятувати від перетворення на пустелю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/donbas-treba-ryatuvaty-vid-peretvorennya-na-pustelyu>.
3. Програма Національної Академії наук України “Відродження Донбасу: оцінка соціально-економічних втрат” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.slideshare.net/DonbassFullAccess/ss-126587905>.

Мацука В. М.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту
Маріупольський державний університет

ЕКОЛОГІЧНА КОМПОНЕНТА КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Сучасний світ переживає багатоаспектні екологічні проблеми, серед яких зміна клімату, нестача води, енергії, продовольства, зменшення біологічного різноманіття, пандемії. Розв’язання цих проблем стає можливим завдяки об’єднання дій бізнесу, держави та суспільства для реалізації загальної концепції організації підприємництва, ядром якої є визнання унікальності й вичерпності багатства природи, усвідомлення складності зв’язків між економічними та неекономічними ресурсами. Це підтверджує активне залучення корпорацій усього світу добровільно підтримувати і реалізовувати основні цінності, а саме права людини, трудові норми, охорону довкілля, боротьбу з корупцією, тобто дотримуватися та застосовувати в практичній діяльності принципи соціальної відповідальності. Важливу роль в цьому грає екологічна компонента корпоративної соціальної відповідальності, дотримання якої в діяльності корпорації дозволяє брати активну участь у визначенні і попередженні екологічних ризиків своєчасно. Сучасні світові тенденції змушують корпорації підвищувати конкурентоспроможність з урахуванням екологічних аспектів, що впливає на інших суб’єктів ведення бізнесу. Ігнорування та несвоечасність визнання даних процесів корпораціями викликає ризик втрати їх ринкових позицій.

Так важливим завданням сьогодення є вивчення світового досвіду реального розвитку екологічної компоненти соціальної відповідальності бізнесу та визначення специфіки її впровадження в Україні.

Світовий досвід свідчить, що екологічна складова корпоративної соціальної відповідальності взаємопов’язана з етичними нормами ведення бізнесу, які в свою чергу доповнюють природоохоронні норми і вимоги, систематизовані у законодавстві, стандартах і т.п.

Екологічна компонента корпоративної соціальної відповідальності - це усвідомлена і мотивована участь бізнесу у різних заходах, які спрямовані на виявлення та мінімізацію негативного впливу на навколишню середу, раціональне природокористування, економію ресурсів (сировинних і енергетичних) у процесі ведення бізнесу, використання відходів в господарському обороті, попередження аварій та надзвичайних ситуацій, реалізацію заходів з охорони здоров’я, збереження культурної та історичної спадщини, підтримку природних територій особливої охорони, збереження зникаючих біологічних видів тощо [2, с. 280].

Розглянемо основні складові екологічної корпоративної соціальної відповідальності [1,

с. 36]:

1. Реалізація екологічної корпоративної політики, що передбачає дотримання екологічного законодавства, відкрито екологічну політику, екологічних принципів та стандартів.

2. Екологічний аудит, який сприяє визначенню пріоритетних напрямів екологічної політики корпорації та передбачає оцінку впливу діяльності корпорації на навколишню середу.

3. Залучення працівників до екологічних ініціатив, так корпорації виховують екологічну відповідальність працівників через елементи екологічної етики (екологічну політику корпорації можна ефективно реалізувати за умов залучення керівників, співробітників до розв'язання екологічних проблем).

4. Екологічність постачальників, що має на увазі використання екологічно безпечної сировини та матеріалів, які виготовлені за допомогою природозберігаючих технологій.

5. Виробництво екологічно чистих товарів, шляхом використання у виробництві екологічно чистих матеріалів, застосування інноваційних технологій переробки відходів, використання технологій замкнутих циклів тощо.

6. Система екологічного управління (Environmental Management System) – спеціальний інструмент, який дозволяє корпораціям чітко визначати цілі природоохоронної діяльності, досягати їх та вдосконалювати екологічні заходи.

Зважаючи на вищезазначене, корпораціям слід дотримуватися принципів охорони навколишньої середу, а саме:

– пріоритетність дотримання екологічної безпеки, екологічних стандартів, нормативів використання природних ресурсів при веденні бізнесу;

– забезпечення екологічно безпечної середу для життєдіяльності та здоров'я людей;

– запобіжні заходи щодо охорони навколишньої середу;

– екологізація матеріального виробництва на основі комплексних рішень у питаннях використання природних ресурсів, широке впровадження інноваційних технологій;

– збереження просторової та видової різноманітності природних об'єктів (комплексів);

– обов'язковість екологічної експертизи;

– науково обґрунтоване норм впливу результатів господарювання на навколишню середу;

– плата за забруднення природного потенціалу та компенсація шкоди;

– стимулювання відповідальності у сфері охорони навколишньої середу, міжнародна співпраця з даної проблеми [4, с. 614].

Крім того, слід акцентувати увагу на питанні переваг від реалізації екологічної корпоративної відповідальності [3, с.45]. Дотримання бізнесом концепції екологічної відповідальності сприяє поліпшенню екологічної ситуації, насамперед - зменшує негативний вплив на довкілля від діяльності корпорації; покращує екологічні характеристики планети та здоров'я її населення, а також - збільшує вартість бренду та формує позитивний імідж; збільшує обсяги продаж та можливість розширити сфери збуту; дає доступ до нових джерел ресурсів; зменшує витрати та забезпечує зростання продуктивності праці.

Взагалі, відповідальне ставлення до природи сьогодні є запорукою існування планети та її населення у майбутньому. Концепція екологічної відповідальності може стати дійовим інструментом у вирішенні екологічних проблем. Формування відповідального ставлення до довкілля можливе лише в результаті розвитку системи екологічної корпоративної відповідальності. Поширення екологічних знань на всіх рівнях (бізнес, держава, суспільство) допоможуть формуванню толерантного ставлення людства до природи та відповідальності за свої дії.

Література:

1. Грішнова О.А., Думанська В.П. Екологічний вектор соціальної відповідальності. Економіка і управління. 2011. № 3. С. 32–38.

2. Дерій Ж.В., Зосименко Т.І. Екологічна компонента корпоративної соціальної відповідальності: світовий досвід та українські реалії. Актуальні проблеми економіки. 2016. №11(185). С.278-290. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2016_11_31 (дата звернення: 04.05.2020).

3. Іваніцька Д.Ю., Котенко Т.М., Екологічна відповідальність бізнесу та культура сучасного суспільства. Наукові записки. 2016. вип.20. С. 41-47. URL: http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/7471/1/ilovepdf_com-21-24.pdf (дата звернення: 04.05.2020).

4. Огородник В. В. Вплив екологічного компонента соціальної відповідальності на економіку України. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 7. С. 612-616. URL: <http://global-national.in.ua/archive/7-2015/132.pdf> (дата звернення: 04.05.2020).

Мітюшкіна Х. С.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри РПОНС
Маріупольського державного університету

ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В останні десятиліття екологічний фактор все відчутніше впливає на характер економічного розвитку, а в окремих галузях, у виробництві яких задіяні природні ресурси, стає визначальним. Це обумовлено типом еколого-економічного розвитку, на жаль, переважно техногенним, природомістким типом, при якому для виробництва споживається обсяг ресурсів, що перевищує можливості їх відновлення та відтворення.

Необхідність раціонального, розумного використання природних ресурсів, охорони навколишнього середовища, зміни поглядів в напрямку врахування екологічного чинника обґрунтовується багатьма дослідниками. Подальший розвиток суспільства вимагає обов'язкового і повного врахування екологічних умов. Все більше зростає потреба в дослідженнях взаємодії виробництва і навколишнього середовища. Саме на це спрямовані цілі сталого розвитку, яких на сьогодні намагаються дотримуватися майже всі країни світу. Перелік цілей сталого розвитку було офіційно затверджено на засіданнях Генеральної Асамблеї ООН у 2015 році [1, 2]. Окремі з них безпосередньо пов'язані з раціональним природокористуванням, збереженням навколишнього природного середовища та екосистем планети, а саме: 6 - Clean water and sanitation (Чиста вода та належні санітарні умови - забезпечення наявності та раціонального використання водних ресурсів і санітарії для всіх); 7 - Affordable and clean energy (Відновлювальна енергія - забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх); 13 - Climate action (Боротьба зі зміною клімату - вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками); 14 - Life below water (Збереження морських екосистем - збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку); 15 - Life on land (Збереження екосистем суші - захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття).

Багато індикаторів використовують міжнародні інститути для оцінки змін у реалізації цілі 13. Найбільш важливим та об'єктивним є - якість повітря (*обсяги викидів CO₂ в атмосферу*). Якість повітря - сукупність фізичних, хімічних і біологічних властивостей атмосферного повітря, що відображають ступінь його відповідності гігієнічним та екологічним нормативам якості атмосферного повітря. Викиди вуглекислого газу CO₂ становлять понад 78% від світового обсягу викидів забруднюючих речовин в атмосферу.

Так, щодо світових процесів забруднення атмосфери, можна констатувати